

POSTANOWIENIE

27 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszczce

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 27 czerwca 2023 r. w Warszawie wniosku I. B. o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z 16 grudnia 2021 r., II Ca 1114/21, wydanego w sprawie z wniosku I. B. z udziałem M. S., J. B. i J. B.1 o stwierdzenie nabycia spadku

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od I. B. na rzecz M. S. 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 18 lutego 2021 r., I Ns 2226/16/K, Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie stwierdził nabycie spadku w $\frac{1}{2}$ przez córkę spadkodawczyni z ustawy i po $\frac{1}{4}$ przez wnuczki (dzieci drugiej córki spadkodawczyni) na mocy testamentu.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że testament był wyłącznie negatywny, wydziedziczał jedną z dwóch córek. Sąd uznał, wbrew twierdzeniom wydziedziczonej wnioskodawczyni, że wydziedziczenie było uzasadnione, oraz że wydziedziczonego należy traktować tak, jakby nie dożył śmierci spadkodawcy.

Dlatego udział ½ należny wydzielnicznej przypadł po połowie jej córkom na mocy testamentu negatywnego.

Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z 16 grudnia 2021 r., II Ca 1114/21 oddalił apelacje córek spadkodawczyni: wydzielnicznej (wnioskodawczyni) oraz dziedziczącej w ½.

Wydzielniczna zaskarżyła w całości postanowienia wydane w obydwu instancjach i wniosła o zniesienie postępowania w całości. Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów postępowania:

1) art. 378 § 1, 382 k.p.c. i 327¹ § 1 k.p.c. przez nieuwzględnienie w obydwu instancjach wniosku o dowód z biegłego psychologa na okoliczność, że spadkodawczyni sporządziła testament w stanie wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli,

2) art. 382 k.p.c. i 327¹ § 1 k.p.c. przez niepełne ustalenia, co doprowadziło do naruszenia prawa materialnego,

3) art. 278 § 1, 286 i 382 k.p.c. oraz art. 945 k.c. przez uznanie, że dla oceny swobody testowania istotna jest tylko wiedza psychiatry.

Wydzielniczna wniosła o przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność, gdyż Sąd drugiej instancji nie rozpoznał wszystkich zarzutów apelacji, a mianowicie wniosku o przeprowadzenie dowodu z biegłego psychologa. Warunkiem ważności testamentu jest możliwość świadomego i swobodnego wyrażenia woli. Według skarżącej biegły psychiatra, z którego dowód został przeprowadzony, jest kompetentny do stwierdzenia braku świadomości, a biegły psycholog, z którego dowód został pominięty, jest kompetentny do stwierdzenia braku swobody testowania. Tymczasem Sąd odwoławczy powierzchownie odniósł się do zarzutu apelacji pominięcia dowodu z biegłego psychologa ograniczając się do stwierdzenia, że opinia psychiatry była wystarczająca.

Druga córka spadkodawczynie wniosła o oddalenie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skuteczne powołanie się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga odwołania się

do przynajmniej jednej ze zgłoszonych podstaw kasacyjnych - tej, którą skarżący uważa za oczywiście uzasadnioną. Wnioskodawczyni nie wskazała, która z 3 przytoczonych podstaw kasacyjnych jest oczywiście uzasadniona. Skarżąca uzasadniła wniosek o przyjęcie skargi nierozpoznanie zawartego w apelacji wniosku o przeprowadzenie dowodu z biegłego psychologa.

Wszystkie podstawy skargi kasacyjnej odwołują się do nieustalenia przez sądy obydwu instancji, że spadkodawczyni sporządzając testament była w stanie wyłączającym swobodne wyrażenie woli, co według skarżącej wymaga dowodu z biegłego psychologa. Na podstawie art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów i na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza również związanie nieustaleniem faktu podnoszonego przez stronę. Sąd Najwyższy może badać tylko, czy zostały naruszone przepisy postępowania stosowane przy ustalaniu stanu faktycznego. Pominięcie dowodu z biegłego psychologa nie może być oczywistym naruszeniem żadnego z przepisów postępowania wymienionych w skardze jako naruszone.

Art. 278 i 286 k.p.c. określają procedurę wezwania biegłego do przedstawienia opinii i nie nakazują przeprowadzenia tego dowodu, więc nie może zostać naruszony pominięciem dowodu. Przepisy te mogą zostać naruszone jedynie wadliwym przeprowadzeniem dowodu z biegłego.

Art. 327¹ § 1 k.p.c., regulujący treść uzasadnienia w zakresie stanu faktycznego, dotyczy wniosków z dowodów przeprowadzonych, a nie dowodów pominiętych. Jeżeli sąd uzasadnia pominięcie dowodów, czyni to w ramach art. 327¹ § 2 k.p.c., który obejmuje nie tylko materialnoprawną podstawę rozstrzygnięcia, lecz także uzasadnienie poszczególnych decyzji procesowych, w tym pominięcie dowodu. Przy tym brak uzasadnienia pominięcia dowodu nie może stanowić podstawy kasacyjnej, gdyż tą podstawą może być przepis naruszony pominięciem dowodu, tj. art. 235² § 1 k.p.c. (art. 217 § 3 k.p.c. w stanie prawnym do 7 listopada 2019 r.).

Pominięcie dowodu, nawet bezpodstawne, nie jest pozbawieniem strony możliwości obrony swych praw, a tym samym nie może prowadzić do nieważności postępowania i naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. Pozbawieniem strony możliwości obrony jest uniemożliwienie jej złożenia wniosków dowodowych.

Naruszeniem art. 386 k.p.c. może być orzeczenie na podstawie faktu poznanego przez sąd poza postępowaniem, np. w oparciu o publikacje lub informacje z mediów społecznościowych, z których sąd nie przeprowadził dowodu w sposób jawny dla stron. Pominięcie dowodu nie stanowi naruszenia tego przepisu.

Ponieważ teza o niezbędności dowodu z opinii psychologa dla ustalenia przesłanek stosowania art. 945 § 1 k.c. nie ma oparcia w prawie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 k.p.c. uczestniczce przysługuje od skarżącej zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(A.T.)

[ł.n]

